

Wystąpienia publiczne, czyli Uczniowskie forum naukowe (UFoN)

Uczniowskie forum naukowe – co to takiego?

Inspiracją do stworzenia Uczniowskiego forum naukowego (UFoN-a) stały się popularne konferencje TED, podczas których znani ludzie ze świata nauki, kultury, polityki wygłaszają krótkie, ale bardzo ciekawe i porównujące publiczność prezentacje na temat swoich osiągnięć, odkryć, wyników badań i spostrzeżeń. Przedstawianie wyników własnej pracy jest umiejętnością niezbędną w dzisiejszym świecie. Opanowanie sztuki opowiadania i autoprezentacji podnosi pewność siebie i wzmacnia poczucie własnej wartości. Zwiększa szanse ucznia na osiągnięcie sukcesu w szkole, ale także poza szkołą, a w przyszłości może stać się istotnym kapitałem osobistym w przyszłości, na rynku pracy.

Szkoła jest doskonałym miejscem do kształtowania tego typu umiejętności, dlatego proponujemy nauczycielom zorganizowanie w szkole UFoN-a. W trakcie przygotowań do nich uczniowie ćwiczą **prezentacje, rozumiane jako wystąpienia publiczne (niekoniecznie poparte wyświetlaniem multimedialnych slajdów)**.

Nacisk podczas tych wystąpień chcemy postawić na sztukę wypowiadania się i opowiadania historii. Chcemy zrezygnować z popularnego odczytywania wcześniej przygotowanych prezentacji. Zachęcamy do całkowitej rezygnacji ze slajdów. W centrum uwagi ma być uczeń i jego przekaz. Jeśli prezentacja multimedialna, to krótka, wspomagająca wystąpienie, a nie dominująca wypowiedź i odwracająca uwagę słuchaczy od omawianego tematu. Oczywiście, (szczególnie w przypadku młodszych uczniów) dozwolone są ciekawe, inspirujące przedmioty, wokół których można zbudować treść wystąpienia. Ważne jednak, żeby nie przypominało to szkolnych teatrzyków, ponieważ cel wystąpień publicznych jest inny. Starszych uczniów namawiamy do zmierzenia się z prezentacją w czystej postaci, bez slajdów i rekwizytów.

Dlaczego warto zorganizować w szkole Uczniowskie forum naukowe?

Opanowanie sztuki prezentacji i opowiadania to często zadanie na całe życie. Umiejętności, jakie uczniowie mogą zdobyć w czasie przygotowań do UFoN-a, są nie do przecenienia:

- » poprawne wypowiadanie się (w języku polskim lub obcym),
- » wzbogacenie słownictwa,
- » ciekawe opowiadanie historii,
- » jasne wyrażanie swoich myśli,
- » wyszukiwanie i selekcjonowanie informacji,
- » argumentowanie i przekonywanie słuchaczy do własnego zdania,
- » radzenie sobie ze stresem związanym z wystąpieniem oraz oceną słuchaczy,
- » odczytywanie reakcji odbiorców i reagowanie na nie,
- » opracowywanie wybranego zakresu wiedzy i przedstawianie go w formie dostosowanej do słuchaczy, wciągającej i pozwalającej zrozumieć omawiany temat.

Jak to się powinno odbywać? Uczniowskie forum naukowe krok po kroku

1. Zapoznajcie się z **opisem wydarzenia i przygotowań**, żeby dowiedzieć się, na czym polega Uczniowskie forum naukowe i jakie cele edukacyjne możecie dzięki niemu zrealizować.
2. Zaplanujcie z klasą, z którą będziecie realizowali działania, konkretny **termin lekcji wprowadzających**, których celem będzie przekazanie uczniom wiedzy na temat wystąpień publicznych i – jeśli będzie to możliwe – także przećwiczenie konkretnych umiejętności związanych z tym tematem.
3. **Przygotujcie się do tych lekcji** – możecie skorzystać z odpowiedzi, które znajdziecie w przygotowanych przez nas materiałach lub opracować scenariusz zajęć według własnego pomysłu.
4. Przygotujcie dla uczniów **zestaw tematów**, z których każdy uczeń wybierze jeden, który samodzielnie opracuje, a następnie zaprezentuje przed całą klasą. W materiałach znajdziecie kilka odpowiedzi, jak mogą być sformułowane tematy dla uczniów.
5. **Przeprowadźcie lekcje wprowadzające** z uczniami. Przedstawcie im, na czym polegają zadania, które będziecie wspólnie realizować oraz jakie wynikają z nich korzyści dla uczniów.
6. Pozwólcie uczniom **wybrać temat prezentacji**. Możecie też przeprowadzić losowanie lub sami przydzielić zagadnienia. Wszystko zależy od tego, z jakim zespołem klasowym będziecie realizowali zajęcia.
7. Od razu wybierzcie z uczniami **terminy kolejnych lekcji**, podczas których będą już występowali z przygotowanymi przez siebie tematami. Muszą wiedzieć, ile mają czasu na przygotowanie swojej prezentacji i kiedy się ona odbędzie. Określcie również, ile czasu ma trwać uczniowska prezentacja. Pamiętajcie, że wszyscy uczniowie muszą mieć szansę wystąpienia na forum klasy, dlatego dobrze prz kalkulujcie ile czasu potrzebujecie na zrealizowanie zajęć. Rekomendujemy przeznaczenie na tą część dwóch godzin lekcyjnych.
8. Dodatkowo możecie zaplanować **terminy konsultacji**, kiedy uczniowie będą mogli przyjść do Was i skonsultować swoje wystąpienia. Możecie również te konsultacje powierzyć innemu nauczycielowi.
9. **Przeprowadźcie lekcje**, podczas których odbędą się uczniowskie prezentacje. Pamiętajcie o ich nagrywaniu. Po zakończonych wystąpieniach wspólnie **wybijcie te prezentacje**, z którymi uczniowie wystąpią przed szerszą publicznością.
10. Zaplanujcie **terminy konsultacji (min. 3)**, podczas których uczniowie wybrani do wystąpień na forum szkoły, będą mogli skorzystać z Waszego wsparcia. To czas na zaplanowanie wypowiedzi, przygotowanie oraz przećwiczenie pod okiem nauczyciela. Pomóżcie swoim uczniom dobrze przygotować się do publicznej prezentacji.
11. **Zaplanujcie udział Waszych uczniów** w Uczniowskim forum naukowym. Możecie zorganizować je jako osobne wydarzenie lub jako część większej imprezy szkolnej.

Lekcje wprowadzające – jak zacząć?

Na początku nauczyciel powinien przemyśleć własne możliwości i umiejętności, które może przekazać uczniom, a także z czyjej pomocy może skorzystać. Tematem prezentacji można się zająć na godzinie wychowawczej (warto wtedy na początku roku wpisać taki temat/cykl tematyczny do planu wychowawczego danej klasy). Dużą pomocą w realizacji tego zadania będzie wsparcie, jakie uczniowie mogą otrzymać od rodziny i innych nauczycieli. Spróbujcie zaaranżować pomoc potrzebną do realizacji tego zadania. **Możecie o nią poprosić:**

- » **innych nauczycieli** – można nawiązać współpracę z nauczycielem języka polskiego, który zgłębi temat na swoim przedmiocie (sztuka opowiadania i autoprezentacji doskonale wpisuje się w podstawę programową języka polskiego na każdym poziomie edukacyjnym). Często w szkołach działają koła teatralne, które prowadzą nauczyciele pasjonaci. To też mogą być znakomite

osoby, które pomogą uczniom przygotować prezentacje – pomogą przeprowadzić dodatkowe zajęcia z dykcji, interpretacji głosowej czytanego tekstu lub tajników mowy ciała.

- » **rodzinę uczniów** – warto opowiedzieć rodzicom o organizowanym w Waszej szkole UFoN-ie podczas zebrania. Dobrym pomysłem jest zaproszenie ich do współpracy i poproszenie o pomoc, zwłaszcza w przypadku uczniów klas I-III. Może wśród rodziców znajdzie się ktoś, kto na co dzień dużo występuje przed innymi i zgodzi się zostać gościem podczas lekcji? Poproście także rodziców o zachęcenie reszty członków rodziny do pomocy w przygotowaniach ucznia. Może pomocą okaże się rodzeństwo, dziadkowie lub ciocie i wujkowie.
- » **dyrekcję** – można również poprosić o pomoc dyrektora lub wicedyrektora szkoły. Przecież są to osoby, które często występują przed publicznością. Można spróbować zaprosić ich na lekcję, podczas której uczniowie mieliby szansę zadać pytania dotyczące występów publicznych
- » **ślawne osoby** – może Wy, ktoś ze szkoły lub rodziców zna jakiegoś aktora, polityka, lub inną znaną osobę, których można byłoby zaprosić do szkoły na spotkanie z uczniami? Poszukajcie!

Można też wesprzeć się nagraniami telewizyjnymi. Są one dostępne za darmo i legalnie, łatwo do nich dotrzeć. Materiały, na których możemy obserwować dziennikarzy prowadzących różne wydarzenia, mogą stać się bezcennym źródłem do analizy różnych zachowań. Oczywiście to tylko podpowiedzi. Wiele będzie zależało od specyfiki pracy szkoły, od celów, jakie znajdują się w planie wychowawczym oraz od poziomu edukacyjnego.

Zajęcia można zacząć od dyskusji na temat osób, które uczniowie uznają za znanych mówców, a następnie zapytać ich, co sprawia, że wygłaszane przez nich prezentacje są interesujące i zaciekawiają publiczność. Następnie można zająć się już konkretnymi tematami związanymi z publiczną prezentacją (część z nich na pewno zauważyli już sami uczniowie):

- » czym się różni prezentacja od tradycyjnego wykładu?
- » jak budować relacje z publicznością? Jakie słowa i zachowania wpływają na dobry kontakt z widzami?
- » jak zaplanować treść wystąpienia?
- » jak zapanować nad czasem prezentacji?
- » intonacja głosu i dykcja;
- » praca z mikrofonem.

Myśląc o prezentacji jako wystąpieniu publicznym należy koncentrować uwagę uczniów na zasadach, których powinni przestrzegać, żeby zostali dobrze odebrani i zrozumiani przez odbiorców. Warto zwrócić też uwagę na to, jak ciekawie opowiadać, żeby publiczność z zainteresowaniem słuchała wystąpienia.

Uczniowskie Forum Naukowe a TIK

W trakcie przygotowań do wystąpień uczniowie mają możliwość ćwiczenia umiejętności TIK związanych zwłaszcza z obsługą sprzętu oraz korzystaniem z programów do edycji obrazu i dźwięku. Podczas przygotowywania opowieści ważne będzie również ćwiczenie umiejętności wyszukiwania i selekcji materiału – dobra opowieść to taka, która jest spójna i niesie ze sobą nową wiedzę, ale nie jest również przeładowana treścią. Dodatkowo ze starszymi uczniami warto popracować nad wykorzystywaniem materiałów z wystąpieniami typu TED – to nie tylko kopalnia inspiracji, ale również metoda poszerzania wiedzy i punkt wyjścia do dyskusji na ważne tematy.

Jeśli chcecie dowiedzieć się, jak przygotować uczniów do występu na Uczniowskim forum naukowym, zapoznajcie się z poniższymi wskazówkami – zostały przetestowane w poprzednich latach przez uczestników programu Szkoła z Klasą 2.0. Możecie zmodyfikować plan do Waszych potrzeb, ale rekomendujemy, żeby nie rezygnować z przeprowadzenia lekcji na temat sztuki prezentacji oraz lekcji z kamerą.

1. przeprowadzenie lekcji na temat sztuki prezentacji;
2. przygotowanie tematów prezentacji;
3. prowadzenie konsultacji dla uczniów;
4. przygotowanie sprzętu do nagrania lekcji;
5. przeprowadzenie lekcji, podczas których będą nagrywane, odtwarzane i omawiane wystąpienia uczniów;
6. wybranie uczniów, którzy zaprezentują swoje tematy w ramach UFoN-a, podczas jednego ze szkolnych wydarzeń;
7. przygotowanie wybranych uczniów do prezentacji na forum szkoły;
8. prezentacja uczniów podczas UFON-a;
9. podsumowanie z uczniami wystąpień.

1. Przeprowadzenie lekcji na temat sztuki prezentacji

Wystąpienia uczniów będą wymagały przygotowania i specjalnych lekcji wprowadzających. Opanowanie sztuki prezentacji i opowiadania to często zadanie na całe życie. Warto przypominać o tym uczniom, aby czuli się zmotywowani i nie zniechęcali się przy drobnych niepowodzeniach. Na początku nauczyciel powinien omówić zadania, jakie będą realizowali uczniowie. Już wtedy powinni dowiedzieć się, że niedługo wezmą udział w lekcji z kamerą, a następnie kilku z nich zaprezentuje się podczas UFoN-a. W zależności od tego, z jakim zespołem klasowym pracuje, nauczyciel powinien dostosować przebieg lekcji wprowadzających do potrzeb i możliwości swoich uczniów. Najlepiej jeśli udałoby się przeprowadzić cykl lekcji na ten temat. Zachęcamy, by na zajęcia zaprosić gościa lub skorzystać z materiałów wideo. Po takich lekcjach uczniowie w grupach mogą opracować kanon zasad, których należy przestrzegać oraz listę zachowań, których warto unikać. Nauczyciel sprawdzi w ten sposób, co uczniowie zapamiętali z lekcji, a dla uczniów może to być znakomity materiał edukacyjny.

2. Przygotowanie tematów prezentacji

Nauczyciel powinien przygotować i udostępnić uczniom listę tematów, spośród których uczniowie będą mogli wybrać ten, który ich najbardziej interesuje. Tematy powinny być tak sformułowane, aby dawały pole do ciekawych poszukiwań i interesujących prezentacji na forum. Nauczyciel może dzięki temu zrealizować zagadnienia związane ze swoim przedmiotem, powinien jednak zadbać o to, tematy były inspirujące, by można było na nich zbudować opowieść. Na pewno znajdą się uczniowie, którzy przedstawią własny pomysł i takie inicjatywy nauczyciel powinien szczególnie docenić. Wystąpienia uczniów nie są referatami, których należy się nauczyć, a następnie je odtworzyć. Dobrze, jeśli podczas prezentacji uczniowie będą mieli możliwość wytłumaczenia pewnych zjawisk (np. „Dlaczego nie wszystkie kwiaty pachną?” lub „Jak wyglądałby świat, gdyby zabrakło pszczoł?”). Nauczyciel może zaproponować kilka tematów, które będą się powtarzać lub przygotować ich na tyle dużo, by każdy uczeń mógł wybrać inną pozycję z listy. Uczniowie muszą wiedzieć, ile mają czasu na samodzielną pracę nad prezentacją, kiedy będą występowali na forum klasy, a także ile minut mają na wypowiedź. Proponujemy, aby były to krótkie formy, np. 3-5 minutowe. Wszystko zależy od liczebności klasy i od tego, ile czasu na prezentacje klasowe przeznaczy nauczyciel. Najważniejsze, żeby każdy uczeń miał możliwość zaprezentowania się, żeby nie zabrakło dla nikogo czasu. Pamiętajcie, że prezentacje mają na celu zaciekawienie odbiorcy i atrakcyjne przedstawienie tematu, a nie odczytanie przez uczniów referatu (z kartki lub prezentacji multimedialnej). Tematy powinny być realizowane samodzielnie, w szczególnych przypadkach

(zwłaszcza w młodszych klasach) mogą być opracowywane i prezentowane w parach lub trzyosobowych grupach. Dobrym pomysłem jest by, dla przykładu, nauczyciel zaprezentował dowolny temat spoza listy.

3. Prowadzenie konsultacji

Uczniowie powinni mieć poczucie, że wiedzą, co mają przygotować i na kiedy. Ponieważ będą pracować nad takim wystąpieniem prawdopodobnie pierwszy raz w życiu, warto zachęcić ich do zadawania pytań i do konsultacji. Poinformujcie uczniów, kiedy i w jaki sposób będziecie dla nich dostępni i postaracie się monitorować, w jaki sposób przebiega ich praca nad wystąpieniem.

4. Przygotowanie sprzętu do nagrania lekcji

Jeśli pracujecie ze starszymi uczniami, warto im powierzyć to zadanie. Pamiętajcie, że to dobry moment do rozwijania u uczniów umiejętności TIK. Do Was będzie należało upewnienie się, że wszystko działa i uda się odtworzyć nagrania, ale można poprosić o pomoc także np. nauczyciela od zajęć komputerowych. W młodszych klasach warto zwrócić się z prośbą o wsparcie do rodziców – możliwe, że któryś z nich będzie mógł pomóc w nagraniach. Rodzice powinni być poinformowani o nagrywaniu lekcji, powiadomieni o jej celu oraz poproszeni o zgodę w wypadku udostępniania filmu innym osobom lub upubliczniania go w sieci.

5. Przeprowadzenie lekcji, podczas których będą nagrywane, odtwarzane i omawiane wystąpienia

Ten etap zadania, choć został nazwany „lekcją”, prawdopodobnie zajmie więcej czasu niż jedna godzina lekcyjna. Bądźcie na to przygotowani i dobrze rozplanujcie czas, tak aby wszyscy zdążyli się zaprezentować. Lekcja z kamerą to bardzo ważny dla uczniów etap. Teraz będą mieli możliwość nie tylko zaprezentować swoje umiejętności na forum, ale także obejrzeć je na nagraniu. Wystąpienia uczniów na forum klasy nauczyciel powinien poprzedzić krótkim wprowadzeniem, podczas którego przedstawi, jak będą przebiegały zajęcia i proponuje model oceny koleżeńskej, której uczniowie będą udzielali po zakończonych prezentacjach. Dla niektórych uczniów może to być trudne, ponieważ będą musieli zmierzyć się ze swoją nieśmiałością. Zadbajcie o atmosferę akceptacji i postarajcie się zachęcić wszystkich do aktywnego udziału. Najlepiej, by **koleżeńska informacja zwrotna** udzielana była po wystąpieniu każdej osoby, ale możliwe jest również zostawienie jej na sam koniec, po wszystkich wystąpieniach. Nauczyciel powinien zadbać o to, aby uczniowie byli obiektywni i sprawiedliwi podczas komentowania wystąpień koleżanek i kolegów. Istotne jest wskazanie mocnych stron każdej prezentacji, a dopiero w drugiej kolejności obszarów, nad którymi warto nadal pracować. Można zaproponować uczniom następujący model – najpierw należy podać dwie informacje pozytywne, a następnie jedną, nad którą warto pracować. Jeśli wystąpienia, które zostaną wybrane do prezentacji na forum szkoły, będą dodatkowo oceniane przez nauczyciela, uczniowie powinni dowiedzieć się o tym jeszcze przed lekcją.

Prezentacje uczniów powinny być nagrywane kamerą (wideo, smartfonem, kamerą w aparacie itp.), dzięki czemu uczniowie będą mieli możliwość wspólnie przeanalizować, jakie są mocne strony ich wystąpień oraz nad czym warto jeszcze popracować. Praca z kamerą to doskonały i chyba najlepszy sposób dostrzeżenia własnych błędów w prezentacji, zobaczenia siebie z dystansu i zupełnie innej perspektywy. Doświadczenia osób wykorzystujących kamerę w swojej pracy dowodzą, że jest to też forma, która skłania do samodoskonalenia. Osoba, która dostrzeże u siebie jakieś niedociągnięcia, sama ma motywację do tego, aby to poprawić. Jeśli zdarzy się tak, że podczas lekcji nie wszyscy uczniowie zdążą wystąpić i nagrać swoje prezentacje, mogą zrobić to po lekcjach. Na przykład mogą dobrać się w pary lub w grupy i w takich zespołach dokonać nagrań. Takie rozwiązanie należy jednak traktować jako awaryjne i skorzystać z niego w ostateczności.

6. Wybranie uczniów, którzy zaprezentują swoje tematy w ramach UFoN-a, podczas jednego ze szkolnych wydarzeń

Po wystąpieniach uczniów na forum całej klasy przychodzi czas na zadanie pytania, kto chciałby wystąpić na forum całej szkoły podczas Uczniowskiego forum naukowego (może ono być osobnym wydarzeniem lub częścią jednej z szkolnych imprez). Uczniowie powinni czuć od samego początku, że wystąpienie na forum szkoły jest dla nich wyróżnieniem. Na pewno znajdą się tacy, którzy zgłoszą się od razu, ale mogą być też uczniowie, których trzeba będzie do tego zachęcić, zmotywować. Pamiętajcie, że będą też tacy, którzy nie będą w stanie pokonać swojego stresu – nie zmuszajcie ich. Dla takich uczniów wartością samą w sobie będą wcześniejsze etapy pracy – lekcja z kamerą i ćwiczenie na forum klasy. Jeśli będą pracować UFON-ami częściej, to z czasem i oni się oswoją i poczują się gotowi, żeby spróbować swoich sił przed szerszą publicznością.

7. Przygotowanie wybranych uczniów do prezentacji na forum szkoły

Uczniowie, których prezentacje spodobały się w trakcie klasowych wystąpień, zaprezentują się podczas szkolnego wydarzenia. Na Uczniowskim forum naukowym jeszcze raz pokażą swoje prezentacje i opowieści – tym razem przed innymi uczniami, nauczycielami i rodzicami. Waszym zadaniem będzie wsparcie uczniów w rozwinięciu najmocniejszych stron oraz popracowanie nad słabszymi stronami wystąpień, (do tego przyda się wcześniej zarejestrowany materiał wideo). Warto udzielić uczniom wskazówek dotyczących zarówno technicznej strony prezentacji, jak również odpowiedzieć im, jakie zagadnienie można by nieco rozwinąć lub z czego zrezygnować. Uczniowie będą mieli możliwość dopracowania swojej prezentacji i pokazania się od jak najlepszej strony.

8. Prezentacja uczniów podczas UFoN-a

Jeśli UFoN jest częścią innego szkolnego wydarzenia, to trzeba w jego trakcie wygospodarować odpowiednią ilość czasu, aby wszyscy wybrani uczniowie mogli zaprezentować swoje wystąpienia. Warto zapewnić odpowiednie miejsce, aby prezentujący byli widoczni dla publiczności oraz zadbać o przygotowanie mikrofonu i odpowiedniego nagłośnienia, jeśli będzie potrzebne. Jeśli uczniowie będą prezentować z mikrofonem koniecznie dajcie im możliwość oswojenia się ze sprzętem i przeprowadzenia wcześniejszej próby w miejscu wystąpienia.

9. Podsumowanie z uczniami wystąpień

Pamiętajcie, aby podsumować z uczniami ich pracę. Jakie emocje wzbudziło w nich całe przedsięwzięcie – od wyboru tematu, przez lekcję z kamerą, po publiczną prezentację? Co było dla nich trudne, a co łatwe? Czego się nauczyli? Czy mieli tremę i jeśli tak, to jak sobie z nią radzili? Jakie są mocne strony ich wystąpień? Co jeszcze mogą poprawić/udoskonalić w swoim sposobie prezentowania treści? Czy chcą dalej rozwijać się w tym temacie, a jeśli tak, to jakie mają na to pomysły? Jak mogą wykorzystać nabyte umiejętności w codziennym życiu? Pytania podsumowujące mogą być różne i oczywiście powinny być dopasowane do wieku uczniów, jednak nie powinno się rezygnować z tego elementu. Takie podsumowanie jest niezwykle ważne: stanowi domknięcie dla uczniów, pomaga im uświadomić sobie wartość zebranych doświadczeń, utrwalić nabyte umiejętności, a ich uwagi oraz wnioski mogą zawierać również cenne wskazówki dla Was..